

til Dags kan gøre sig hørt: det forsmåede at benytte Reklamens Stortromme. Det vilde virke alene ved Sandhedens egen Magt. Men ak, Sandhedens Stemme kan nu om Stunder ikke gøre sig hørt for Markskrigergøglet, endsige vække Menneskene op af deres ligeglade Døs.

Og saa havde „Vor Tid“ en anden stor Fejl. Det saa altfor stort paa Tingene. Dets Opfattelse var grundet paa en altfor bred almenmenneskelig Basis uden — Partiuniformen.

I en Tid, som ikke erkender en absolut Sandhed, maa Sandhederne nemlig kun føres til Torvs i Partikostume. Som „Vor Tid“ at forudsætte en Sandhed, uafhængig af Partikontrol, det er det rene, skære Vanvid, eller som man ogsaa benævner dette abnorme Fænomen — *Idealisme*. Og den Slags Vanvid gør man lettest uskadelig ved at tie den ihjel.

Vi tror dog, at „Vor Tid“ af en lille, men stadig voksende Flok, vil blive saa stærkt savnet, at det gule Hefte inden ret længe vil begynde sin Oplysningsgang igen. Indtil det sker, siger vi Tak for, hvad det allerede har skænket os.

Tilskueren.

Det fortræffelige Tidsskrift bringer i sit Aprilhæfte mer end een Artikel, som synes at have Ærinde til dette Blads Læsere. Endogsaa det skønlitterære Bidrag, en Oversættelse efter Maeterlinck er et Slags Indlæg i Kvindesagen, som jeg dog ikke skal gaa nærmere ind paa. Ligeledes skal jeg blot anbefale en interessant lille Artikel af Vald. Vedel „Digt og Liv“; den er aabenbart fremkommen i Anledning af Pastor Schacks Foredrag, og den udvikler et Synspunkt for Skønlitteratur, som sikkert vil være nyt for mange.

Mere direkte griber et Par af de andre Artikler ind i Diskussionen. Saaledes skriver Hr. Emil Meyer om „Fabriksløven og Kvinderne“. Som bekendt er Forf. for Løven. Ligesom Minister Bramsen gaar han ud fra *Ulygheden* mellem Kvinder og Mænd. Kvinder ere politisk umyndige, og deres Fagforeninger ere svage, derfor maa Løven regulere deres Arbejde. Ud fra dette Standpunkt kan man dog ikke vente, at de, der arbejde for Kvindernes Myndiggørelse og Ligestilling med Manden skal favorisere denne Lov. Som tidligere meddelt her i Bladet, har man ogsaa paa Ny Zeeland efter Indførelsen af Kvindernes politiske Stemmeret fra officiel Side erkendt, at der var Grund til igen at ophæve Beskyttelsen.

Selvfølgelig ønsker Forf. kun godt over Kvindernes Selvstændighedsbestræbelser. Han indrømmer, at der er et Hul at fylde i Løven med Hensyn til Godtgørelse til Barselkvinder for den tvungne Uvirksomhed, og han henviser til Undtagelsesbestemmelser for de Kvinders Vedkommende, som ved Lovens Gennemførelse vilde blive kastede ud af deres Erhverv. Han oplyser, at Forbudet mod Natarbejde i Tyskland saa langt fra har stanset Tilvæksten af kvindelige Lønarbejdere, at tværtimod en Del Bedrifter har været nødt til af denne Grund at ansætte flere Kvinder.

At det vil gaa saaledes over alt, kan man nu vel ikke stole paa. Kvinderne konkurrere jo ikke alene med hinanden indbyrdes, men ogsaa med Mændene. Og i det hele — er en sliig Lov ikke en halv og en udemokratisk Forholdsregel? Dersom det er nødvendigt for Slægtens Sundhed, at de fremtidige Mødre ere i Seng fra 10 til 5, skulde man saa ikke give en Beskyttelseslov mod at den højere Klasses unge Døtre døde deres Nætter bort og dermed ødelægge deres Sundhed? Det er jo dog langt mere dem end Arbejderskerne, der saa ofte nu til Dags komme til kort overfor Moderens første Pligt mod sit Barn, den at give det en sund og nærende Die.

At samme Virkning kan have forskellige Aarsager ses, naar man sammenholder Hr. Meyers Artikel med en anden i samme Hefte, „Hjemmets

Opløsning“ af Fru Nina Bang, der som man husker ogsaa er „Beskyttelsesmand“. Et af Hr. Meyers vigtigste Argumenter er Kvindens Afhængighed af Husarbejdet, men denne mener Fru Bang, at Udviklingen vil ophæve. „Naar alt det, vi trænge til: Klæder, Renlighed, Middagsmad og anden Mad besørgeres i det store, saa ere vi jo alle, baade Mænd og Kvinder, naar Arbejdstiden (Tiden for det faglige Arbejde) er forbi, fri Mennesker og Fritiden virkelig Fritid“.

Hvad Forfatteren af denne overmaade velskrevne Artikel vil vise er, „at det ny Hjem, der langsomt hæver sig op af det Kaos, hvori den kapitalistiske Produktion har bragt alle nedarvede Livsformer, det er ikke et Hjem, der maa betragtes højest som et nødvendigt Onde, men det er et Hjem paa et højere Udviklingsstrin end det gammeldags“. Han giver i denne Hensigt en fortrinlig Skildring af den Omvæltning, som ingen kan være blind for foregaar rundt om os, idet Storindustrien tager Arbejdet ud af Hjemmene og derved tvinger Kvinderne til at følge med, tvinger ikke blot Tjenestepigerne, men ogsaa Husmødrene til at blive Lønarbejdere.

At Udviklingen dog ikke skrider frem i saa ubrudt en Linje, som Forf. antager, det fremgaar blandt andet af den Oplysning i Hr. Meyers Artikel at naar Arbejderens Indtægt er tilstrækkelig til Familiens Underhold viser der sig hos den gifte Kvinde en Tilbøjelighed til at gaa bort fra Fabrikarbejdet, hvilket særlig er bevist for Englands Vedkommende, men og saa gælder andre Lande. Det er vel ogsaa noget, som først skal erfares, om Storindustrien virkelig vil fortrænge al Husfid fra Hjemmene. Den stærke Udvikling i Skolerne af Sløjd og Husholdningslære, som er kommen til os fra Storindustriens Centrer, Tyskland, England og Amerika, peger i anden Retning. Og hos os viser det sig ude paa Landet, at den lille Bedrift, Husmandens, ikke blot kan tage det op med den store, men ogsaa formaar at tilgodegøre sig Storindustriens Fordele gennem Andelsforeninger uden derfor at tabe sit Særpræg. Viser ikke dette sidste, at de vilkaarlige Linjer, Beskyttelsen drager for Udviklingen, ingenlunde altid er Fremskridtslinjer?

Som Forf. rigtig bemærker, retter Udviklingen sig imidlertid ikke efter hvad den ene eller den anden af os tror og ønsker. Og heldigvis er der Opgaver nok, som vi kan arbejde paa uden at tvivle. En af de mest nærliggende glæder det os at se fremhævet af Fru Bang, nemlig Folkebørnehaven. Naar hun siger at vi intet tilsvarende har hos os, ser hun imidlertid ganske bort fra Asylerne, der dog har sat mange gode Kræfter i Bevægelse, og som tage Børnene hele Dagen, hvilket Børnehaven ikke gør. Men sløjt er det unægteligt, at vore Asylers nu i snart to Menneskealder har forholdt sig ganske ligegyldige overfor Frøbelianismen. Jeg glemmer ikke det triste Syn, jeg en Gang saa i et af Byens bedste Asylers: 70 smaa Børn med Hænderne foldede paa Ryggen, disse Hænder, der burde været i travl Beskæftigelse med at ælte i Sand og Ler, at tegne og male, at klappe og dunke hinanden i Løjer og Leg. Dersom det ikke snart bliver anderledes, dersom Asylbestyrrelserne ikke formaa at omdanne Institutionen, vil Fru Bang og hendes Meningsfæller faa Ret i, at kun det offentlige kan magte en Sag som denne.

K. F.

De kristelige Socialister i Frankrig.

Af Dr. Käthe Schirmacher.

(Efter „Dokumente der Frauen“).

Kvindebevægelsen har hidtil endnu ikke i noget Land kunnet glæde sig ved særlig Yndest hos Kirkens Repræsentanter. Det er let forstaaeligt. De færreste Gejstlige, til hvilken Trosbekendelse de end høre, ere i Stand til eller tilbøjelige til at stille sig ven-

ligt overfor Tanken om Kvindens Ligestillethed og Ligeberettigelse med Manden. Gammel kirkelig, skønt viselig ikke kristelig, Overlevering gør Modstand mod denne Udvikling.

Paa de Steder, hvor Kvindebevægelsen hidtil er tagen op fra kirkelig Side, er Ledelsen ikke lagt i Kvinders, men i Mænds og Gejstliges Hænder; Kirken, Manden har været den, der førte, Kvinden den, der fulgte.

Men i en Egn af Frankrig synes den kirkelige Kvindebevægelse at forme sig paa en anden Maade, og lad mig, for straks at klare Sagen, sige, at det drejer sig om Kvindesagens Fremme ved protestantiske Gejstlige.

I Nord-Frankrig har en Del af disse sluttet sig sammen til en fælles social Virksomhed. For kort Tid siden blev det mig forundt at gøre Bekendtskab med denne ejendommelige Verden; om mine Erfaringer fra disse rige Dage vil jeg her fortælle lidt, da det maaske ikke er uden Interesse, ogsaa for videre Kredse, at kende den franske Protestantismes og Kvindebevægelses meget lovende Udvikling.

Egnen er „Département du Nord“, et af Frankrigs betydeligste Industriedistrikter. Et sort, fladt Land, beliggende tæt ved den belgiske Grænse, under en tung, sort Himmel, udsat for kolde Vinde, Snestorme og Regnbyger, og som allerede er overtrukket af et engelsk Røg- og Taageslør. Her ligger de to store Industri-centrer, Lille med 240.000 Indb. og Roubaix med 125.000 Indb. Begge driver Jern- og Tekstilindustri. Den første beskæftiger næsten udelukkende Mænd, den sidste fortrinvis Kvinder. Det aldeles overvejende Flertal af Befolkningen er Katolikker. De dannede, de besiddende Klasser følge Rom, de rige og velhavende skænke Gaver til de geistlige Ordener og til de katolske Velgørenhedsanstalter. Folket har et udannet Præg; det er Flamlændere, som til Dels næsten udelukkende fordre materielle Goder af Livet. En Tur gennem Lilles righoldige Museum giver grundig Oplysning herom. Départementet Nord er jo en Del af det gamle Flandern og paa alle Vægge i de store Sale breder Hals, Teniers og Breughels djærve realistiske Kunst sig; Fester, Kermesser og Drikkelag blandet med Hugafers og Landsbytolperes galante Eventyr. — Saaledes var det flamske Folks Karakter og — er det endnu.

Den moderne Industri, som spærre den fattige Del af Befolkningen inde i Maskinfabrikker, Jernstøberier, Smedeværksteder og Uldspindere, og omgiver dem med ensformig Hæslighed og Slid; har ikke gjort noget for at opvække hos dem Ønsket efter aandelige Goder og aandelige Nydelser.

Folketorlystelserne i „Département du Nord“ bestaar endnu som tidligere i Bordets Glæder og Drikkelag, i Larm, raa Sandselighed og Slagsmaal. Det er ikke tilfældigt, at Befolkningen i Lille jubledes over Indførelsen af Tyrekampe.

Hanekampe, ja Sangkampe mellem Fugle med udstukne Øjne hører allerede med til det franske Flanderns Festprogrammer!

Hvorledes Kvindens Stilling blandt de arbejdende Klasser kan blive under saadanne Betingelser overlades til Læsernes Fantasi. Jeg skal kun her gentage en Sagkyndigs Ord: „Ægteskabet er et Helvede for dem“.

Iblandt den store katolske Masse af Befolkningen i Lille og Roubaix findes nu en lille protestantisk Kærne paa 2-3000 Sjæle.

Tyske Præster vil maaske smile ad et saa ringe Antal Sognebørn, men i Frankrig, som alt i alt kun har 700.000 Protestanter er en protestantisk Menighed paa 2000 Sjæle allerede en stor Menighed.

I Lille og Roubaix er der af den franske Regering udnævnt en protestantisk Gejstlig i hver By; han bor i Præstegaarden ved Siden af den protestantiske Kirke. Det er en simpel Teglstensbygning, ned ad hvilken Regnvandet har efterladt mange sorte Striber; dog er den omgivet af en Have, hvorfra der næsten altid lyder glad Barnelatter.

Disse af Regeringen ansatte Præ-

ster er imidlertid ikke ene om Arbejdet. Ved Menighedens frivillige Gaver bliver der hvert Aar bragt Midler til Veje til at lønne en Sjælesørger til for hver af de to store Byer. Den ene bor i Fives-Lille, Provins-hovedstadens Arbejderkvarter, den anden beboer et beskedent lille Hus i en af Roubaix Forstæder. De fleste kommer fra det til Dels endnu protestantiske Syd-Frankrig og har forladt den varme Sol og den straalende Natur dernede, fordi „Herrens Vinbjerger“ for dem laa i Nord-Frankrig.

Intet Steds i Syd-Frankrig frembyder der sig nemlig en saa rig Arbejds-mark for den protestantiske Sjælesørger som i Lille og Roubaix. Intet Steds uden der findes en protestantisk Arbejdermenighed paa 2000 Sjæle, intet Steds i Syden er de socialistiske Masser saa tilgængelige, som de er det i „Département du Nord“. Thi disse evangeliske Gejstlige er af Overbevisning Republikanere og Socialister; og det Socialister i den Forstand: Folkets Vel staar i første Linie for dem, Folkets Opdragelse er deres fornemste Maal. Paa Grund af deres egen højere Uddannelse føler de sig ansvarlige lige overfor Folket.

Saa vidt jeg kunde forstaa, var dog næppe nogen af dem „Collectivist“, knap Tilhænger af den socialistiske Fremtidsstat i sin Helhed, selv om de mulig kunde se det gavnlige i, at Staten drog visse Virksomheder ind under sit Omraade.

De begyndte deres sociale Virksomhed med Kamp imod Alkoholen. De er alle Medlemmer af „det blaa Kors“, alle Totalafholdenhedsmand. De drikker hverken Vin eller Øl, for ikke at tale om Brændevin.

Thi de ved, at i Krigen imod deres nordfranske Arbejders og til Dels ogsaa Arbejderskers dyriske Drikkesyge hjælper kun den fuldstændige Afholdenhed fra alle, selv de uskyldigste spiritusøse Drikke. Og saa drikker de Vand og kun Vand, som tilmed i Lille smager dovent og flovt.

De har stiftet Maadeholdsforeninger, der søger at omvende gamle Drankere og at bevare Ungdommen. Og jeg følger til: de staar alene i denne Kamp. Deres katolske Embedsbrødre har endnu ikke optaget den paa virksom Maade. Kun en Biskop har indtil nu udtalt sig til Gunst for Maadeholdsbevægelsen. Men man ved, at Monseigneur Turinay, Biskop i Nancy, er et „enfant terrible“, som Kirken sender ud som Forsøgsballon, for efter Resultatet enten at slippe løs eller drage ind. De protestantiske Præster foranstalte ogsaa Afholdelse af almenyttige Foredrag især om Barnepleje, Renlighed, Sundhedspleje osv., og ved disse er Professorerne ved det naturvidenskabelige Fakultet ved Universitetet i Lille samt ved Byens „Institut Pasteur“ deres virksomme Forbundsfæller.

I de sociale Foreninger i Lille og Roubaix holdes der altsaa Foredrag med efterfølgende Diskussion; alene religiøse og politiske Spørgsmaal er udelukkede.

(Fortsættes).

Den danske Familieret

ved
J. H. Deuntzer.

Denne Bog er udkommen i Slutningen af 1899 og omhandler saaledes ogsaa den ny Lov om Formueforholdet mellem Ægtefæller. Lovens § 11 foreskriver, som det turde være vore Læsere bekendt, at:

Manden ikke uden Hustruens Samtykke kan afhænde, pantsætte eller paa usædvanlige Vilkaar eller for usædvanlig lang Tid overdrage Brugsrettigheder over fast Ejendom, om hvilken Adkomstdokumenterne oplyser, at den er indført i Fællesboet af Hustruen, eller afhænde, pantsætte eller kvittere Gældsbræve, Aktier, Policer, Sparekassebøger og deslige Dokumenter, som er indført i Fællesboet lydende paa hendes Navn. Under fast Ejendom maa henføres ogsaa Dele af en fast Ejendom og saavel Ejendomme i Byen som paa Landet.